

lo superbe exaltauerit, in futuro humiliabitur: & qui se in hoc seculo ueraciter propter dominū Christum humiliauerit, in futuro exaltabit. Sicut ergo inter superbos semp iurgia sunt, sic inter humiles pax & concordia inuiolata conseruatur. Quoniā qui se humiliant in presentī, exaltabunt in futuro, quando illā desiderabilem uocem audire merebuntur: Euge serue bone & fidelis, q̄a super pauca fuisti fidelis, sup multate constituam, intra in gaudium domini tui.

DOMINICA XX.
post Pentecosten. Matth. IX.

In illo tempore Ascendens Iesus in nauiculam, transfretauit, & uenit in ciuitate suam. Et reliqua.

Sæpius cōtingere solet, ut una eadēq; res in scripturis, duplicē uel triplicem habeat significationē, sicut est nauis, q̄ aliqñ uexillū sanctæ crucis, aliqñ sc̄tām ecclesiam, aliqñ utiq; intemperatę uirginis significat. Vexillum sanctæ crucis, sicut in alio loco legim⁹: Ascendēre Iesu in nauiculā, secuti sunt eū discipuli eius. sanctā ecclesiā, sicut in Psalmo legi: Qui descēdunt mare in nauibus, facientes operationem in aquis multis. Ipsi uiderunt opera dñi, & mi-

rabilia eius in profundo. **V**terum intemeratę uirginis,
 sicut in hoc loco: **A**scendens Iesus in nauiculā. **Q**uasi
 em̄ dñs spiritaliter nauem ascendit, qñ ex intemera-
 tę uirginis utero carnem assumpsit. **T**ransfretauit,
 quia natus docuit, mirabilia fecit, passus est, & resur-
 rexit, sicut per **P**etrum apostolū dicitur: **Q**ui p̄trans-
 iuit benefaciendo, & sanādo omnes oppressos à dia-
 bolo. **V**enit in ciuitatem suam, i. sanctam ecclesiam,
 non quod ad eam ueniēs suam inuenerit, sed quod
 subueniendo eam suam fecerit. **I**n cuius typo eius ci-
 uitas **N**azareth dicta ē, quę munda uel custodita in-
 terpretatur, significās ecclesiam, quam sibi elegit nō
 habentem maculam uel rugam: qm̄ dominus munda-
 uit iam ecclesiam suo sanguine, & custodit sua p̄-
 tectione. **C**ui in amoris cantico loquitur: **T**ota pul-
 chra es amica mea, & macula non est in te. **E**t item:
Vna es amica mea, formosa mea, columba mea, im-
 maculata mea. **Q**ueritur aut̄, quare **M**atthæus dicat
 dñm uenisse in ciuitatē suam, cū **M**arcus hoc signū
 sanitatis nō in **N**azareth, quę eius ciuitas dicta est,
 sed in **C**apharnaū fuisse referat. **A**d quod breuis &
 facilis patet responsio, quia uidelicet **N**azareth &
Capharnaum in **G**alilæa regione sitæ sunt. **S**icut em̄
 tota **G**alilæa eius patria est uocata, eo qđ ibi sit con-
 teptus uel nutritus, unde & **G**alilæus appellatur, sic
 non solum **N**azareth, sed etiam **C**apharnaum, quę
 in **G**alilæa sita est, eius ciuitas intelligi potest. **N**ihil
 em̄ **M**atthæus & **M**arcus inter se discordāt, cū unus
 ipsum nomen posuit, alter uero in ciuitatem suā ab-
 solute dixit. **V**el certe **C**apharnaum eius ciuitas dici
 potest, nō quod in eā natus uel nutritus sit, sed qđ
 tam miraculis illustrauerit. **R**ursum queritur quare

nauim alcēderit. Nūquid nō poterat sup undas mā-
 ris ambulare, qui quondā Petro prāstitit, ut sup un-
 das maris ambularet? Aut non poterat corā suis ue-
 stigijs mare siccare, qui corā filijs Israel egrediētibus
 ex Aegypto mare rubrū siccauit, & eos transire per
 siccū fecit? Poterat utiq; Sed ideo nauē alcēdit, ut o-
 mnia quæ hoīs sunt agens, uerū hoīem pro nostra sa-
 lute se uenisse demōstraret. Et ecce offerebant ei
paralyticum in lecto iacentē. Paralytis nō solū
 grauissima, sed etiā acutissima est passio, quæ subito
 ut hoīem attigerit, ad omne opus inutile efficit. Fit
 aut̄ dum calor naturæ uel sanguinis in frigus uersus,
 naturales meatus uenarū præcludit, int̄m ut si totum
 hoīem attigerit, inualidum reddat: si aut̄ quodlibet
 membrum arripuerit, inflexibile & inutile faciat. Er-
 go per paralyticū quilibet peccator designatur, qui
 a calore diuini amoris recedens, in tepore uel frigo-
 re iniquitatis cōuertitur, int̄m ut si aliqñ grauissima
 mala pperer, nec ea uelut minima pertimescat, q̄li-
 bus per prophetā dicitur: Sicut frigidā facit cisternā
 aquam suā, sic frigidā facit stultus malitiam suā. **Lec-**
ctus in quo paralyticus portabat, uel corpus homi-
 nis peccatis assuetum, uel cōscientiā desperatā signi-
 ficat. **Hi** aut̄ qui paralyticū dño ad curandū obrule-
 runt, doctores & magistros ecclesiæ significāt. **Offe-**
runt em̄ paralyticū dño ad sanandū ecclesiastici ui-
 ri, qñ peccantē uerbis corrigunt, & orōnibus iuuant,
 ut ab ipsis peccatis respiscat. **Qui bene Marco nar-**
rante quatuor fuisse referuntur, quia quatuor sunt li-
 bri sancti euangelij, in quibus om̄is prædicantiū do-
 ctrina non solū instruitur, sed etiā roborat. **Sed** quia
 om̄is, qui alienas animas suscipit regendas, nō terre-

his desiderijs inhærere debet, sed caelestia concupiscere, recte hi qui paralyticum dño ad curandũ obtulerunt, iuxta alium euangelistã, non inuenientes qua parte eũ inferrent præ turba, ascenderũt supra tectũ, & per regulas submiserunt eũ cum lecto in mediũ ante Iesum. Omnis nãq; anima quæ à paralypti fuginẽ quitaris uult liberari, necesse est ut turbas dæmonũ & tumultus uitiorũ repellat, & sublimia appetat. **T**ectum quippe ascendit, qui terrena contẽnens, caelestia concupiscit. **P**er regulas aut̃ infirmũ ante dñm ponit, cum humanæ fragilitatis memor, sic contra peccantes irascitur, ut pœnitentibus cõpatiatur. **V**el certe hi, qui paralyticum domino ad curandum obtulerunt, recte quatuor fuisse memorant: quia quatuor sunt principales uirtutes, de quibus in æternæ sapientiæ laude canitur, sobrietas & sapientia, iustitia & uirtus: quas nõnulli uersis nominibus, prudentiam, temperãtiam, fortitudinem & iustitiam appellant, quibus (ut ait scriptura) nihil est utilius in uita hois. **P**rudentiã enim est, deum cognoscere & eius uoluntatem intelligere. **Q**uæ quàm necessaria & utilis sit uirtus, dominus manifestat quũ discipulis ait: **E**stote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. **Q**ualis est ista prudentia, si fortitudo desit: Scire enim bonum & nõ posse facere, magis pœna est quàm uirtus. **A**ddatur ergo ad prudentiã fortitudo, ut bonum quod per prudentiã cognoscitur, per meriti fortitudinẽ infatigabiliter teneatur, scriptura dicente: **V**iriliter agite, & confortetur cor

psalm. 138.

uestrum omnes qui speratis in domino. **P**orro fortitudo tunc laudabilis erit, si iusta fuerit: quoniam fortiter agere, & non iuste, non uirtus est, sed uitium.

Multi em̄ fortiter agunt in praeliis, in luctaminibus, in oneribus portandis, sed quia nō iuste faciūt, talis fortitudo non uirtuti, sed uitio depuratur. Addatur autē ad fortitudinē iustitia, ut quod iustū & rectum est, & opere seruetur, & memoria teneatur, scriptura monēte: **Diligite iustitiam, qui iudicatis terrā.** Tunc enim iustitia deo accepta & dulcis erit hoibus, si discreta & temperata fuerit, q̄a bona uirtus, quæ sine temperantia agitur, frequenter in uitium uertitur.

Sapient. 1 Vnde scriptura admonet: **Ne sis multum iustus, neq̄ plus sapias quā̄m necesse est, ne obstupescas.** Addat ergo ad iustitiam tēperantia. i. discretio, quæ (ut ait scriptura) mater ē omnium uirtutum, ut in ipso bono opere nō sit aliquis nimius uel superfluous, sed discretus & tēperatus: quia frequenter uirtus, quæ sine obseruatione agitur, in uitium conuertitur. **Et** quia has quatuor uirtutes habere debet, qui suam ac alterius animā deo offerre uult, recte hi qui paralyticū dño ad sanandum obrulerunt, quatuor fuisse narrantur. **Sed** ne cuiquam impossibile uideatur, unū eūdemq̄ hoīem has quatuor uirtutes simul habere posse, ex multis, qui eas & opere seruauerunt, & sermone docuerunt, unum in medium libet deducere, uidelicet sanctum **Abraam** patriarcham. Ipse uere prudentiam habuit, qui cæteris à cultura dei aberrantibus, creatore suum deum credidit & cognouit: quia sicut insipiens est, qui dicit in corde suo, non est deus: sic prudēs qui cognoscit deum. **Addit** autem ad prudentiam iustitiam, quando illius præceptis, quem deū cognouit, absq̄ ulla mora obediuit, exiens de terrā sua, & de cognatione & de domo patris sui. **Vnde** scriptura ipsa protinus subiunxit, dicens: **Credidit Abraā deo,**

& reputatū est illi ad iustitiam. Sed iste tam prudēs,
 tam iustus, quān fortis sit uideamus. Cum enim se-
 nex ex dilecta coniuge unicum filiū per repromissio-
 nem accepisset, audiuit à domino: **Tolle filium tu-**
um quem diligis Isaac, & offeres eum mihi in holo-
caustum super unum montium, quem monstraue-
ro tibi. At ille de nocte consurgens, strauit asinum ſu-
 um, &c. Et iterum, Cumq; die tertio eleuatis oculis
 uidisset locū procul, dixit pueris suis: **Expectate hic**
cum asino, ego & puer illuc usq; properātes, post-
quam adorauerimus, reuertemur ad uos. Cumq; ad
 locum perueniens, altare ædificasset, & colligatum
 puerum super struem lignorum imposuisset, nō par-
 num dolorem & angustiam in corde sustinuisse cre-
 dendus est, non tātum pro morte dilecti filij, sed eti-
 am timens & uerens, ne puer teneræ ætatis, cum do-
 lore mortis saltem contra deum in corde murmura-
 ret: sed magnum dolorem maior fortitudo uince-
 bat. Sed iste tam prudens, tā iustus, tam fortis, quān
 discretus & tēperatus sit aspiciamus. Cum em̄ iam
 iamq; immolaturus filium, gladium euaginatū in
 manibus teneret, audiuit à domino: **Ne extēdas ma-**
num tuam super puerum, neque facias illi quicquā.
 At ille discretus & temperatus, sicut fuit fortis in im-
 molando, sic factus est tēperatus in relinquēdo. Vñ
 diuina uoce meruit cōsolari, cum protinus audiuit:
Nunc cognoui quod timeas deum, eo quod non pe-
perceris filio tuo unigenito propter me. Benedicēs
benedicam tibi, & multiplicabo semen tuū sicut stel-
las cæli. Hæc de operibus Abraæ breuiter cōmemo-
 rare libuit, ut intelligamus & nos has quatuor uirtū-
 tes habere posse, si eas à deo postulare non pigeat.

Videns autem Jesus fidem illorum, dixit
paralytico: Confide fili, remittuntur tibi pec-
cata tua. Hic considerandum est, quantum unum-
 quenq; propria fides adiuuet, ubi tantum profuisse
 aliena monstratur. Non enim ait euangelista, Vidēs
IESVS fidem illius qui offerebatur, sed illorum qui
 offerebant. Paralyticus enim quia per se uenire non
 poterat, alienis manibus deportatur, aliena fide sana-
 tur. Vnde intelligere possumus, quia sunt nōnulli in
 ecclesia, qui etsi suis meritis non saluantur, tamen
 aliorum intercessione saluari merentur. Vbi non so-
 lum domini adoranda potentia ostenditur, sed eius
 humilitas ueneranda, atq; pro uiribus imitanda de-
 claratur. Multum nanq; distat inter superbā ludæo-
 rum & domini humilitatem. Infirmum enim, & to-
 tis membrorum compagibus dissolutum, quē scri-
 bæ & pharisæi non solum tangere, sed etiā uix respi-
 cere dignabantur, dominus non solum ab infirmita-
 te curauit, sed etiam filium uocauit, dicēs: [Confide
 fili.] Fides quoq; operibus exornata, magna est uir-
 tus, sicut ait **Iacobus apostolus: Fides sine operibus**
mortua est, & sine fide impossibile est placere deo.
Quam dominus discipulis commendans ait: Si ha-
bueritis fidem sicut granum sinapis, &c. Et pulchre
filiū appellat, quē à peccatis liberauit: nimirū ut q̄ an-
te fuerat filius malitiæ & nequitie & filius diaboli,
post peccata dimissus factus est filius dei. Sequitur:
[Remittuntur tibi peccata tua.] Norandum autē, quia
prius eius peccata dimittuntur, & sic sanitas corporis
tribuitur. Sed cū prius peccata dimisit, ut diximus,
& postmodum sanitatem tribuit, ostendit propter
peccata plerisque hominibus infirmitates accidere.

Quinq; enim modis diuina flagella homines in presenti uita rāgant. **Alij** propter solam probationem flagellantur, qualis fuit **Iob** & **Thobias**, quorū patientia cum sibi ipsis & deo tantummodo esset cognita, ideo flagellari sunt, ut probatiores fierent, & eorum patientia ad aliorum exemplum perueniret, **Alij**, ut curantis uirtus glorificetur, qualis fuit ille cæcus, de quo cum discipuli dominū interrogassent: **Rabbi**, quis peccauit hic, aut parentes eius, ut cæcus nasceretur: audierunt: **Neq;** hic peccauit, neque parentes eius, sed ut manifestetur opera dei in illo. **Alij** ob humilitatis custodiā, ne se de acceptis uirtutibus extolant, flagellantur, quod **Paulo** apostolo cōtigit, qui & de seipso ait: **Et** ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus sathanæ, ut me colaphizet. **Propter** quod ter dominum rogauit, ut discederet à me, & dixit mihi: **Sufficit** tibi gratia mea. **Nā** uirtus in infirmitate perficit. **Alij** propter enormitatem scelerum flagellantur, ut hic pœnas experiri incipiāt, q̄s in futuro passuri sunt, qualis fuit **Herodes** rex & **Nabuchodonosor**, **Antiochus** & **Pilatus** & cæteri tales. **De** quibus scriptum est: **Duplici** contritione cōtere eos dñe. **Alij** propter præterita peccata remittenda flagellantur, qualis fuit ille lægaidus, qui iacebat ad piscinā **Siloæ**, cui post peccata dimissa à dño dictum est: **Ecce** sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat: qualis fuit & iste paralyticus, de quo nūc sermo agitur, cui nō solum pētā dimissa sunt, sed etiam sanitas corporis restituta est. **Et ecce quidam de scribis dixerūt intra se: Hic blasphemat.** **Morē** suum seruauerūt scribæ, cū non ob amorem,

sed propter inuidiam dominum sequebatur, ut eum reprehendere possent, scientes uisibile miraculum quod factum erat, se negare non posse, & inuisibiliter peccata dimitteret, blasphemias dicebant. **V**nde secundum Marcum euangelistam indignantes dixisse leguntur: **Q**uis potest peccata dimittere, nisi solus deus? In his uerbis uerum dicebant, quia nullus peccata, nisi solus deus dimittere potest, qui ait per prophetam: **E**go sum qui deleo iniquitates tuas propter me &c. **Q**uem secutus Psalmista dixit: **S**ecundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam. **E**t, **A**mplius laua me ab iniquitate mea. **S**ed multum errabant, cum eum, qui inuisibiliter peccata dimittere potest, praesentialiter uidentes, deum credere nolabant. **S**ed quia etiam ingratis beneficium praestare oportet, primum dominus ad cogitationes blasphemantium respondit, ac deinde miraculum sanitatis ostendit. **V**nde & subditur: **E**t cum uidisset **J**esus cogitationes eorum, dixit: **U**t quid cogitatis mala in cordibus uestris? In quo facto dominus blasphematoribus suis, quod deus credendus esset, manifeste declarauit. **S**icut enim solus deus peccata dimittere potest, sic solus cogitationes hominum intueri ualeat, scriptura dicente: **T**u solus deus cogitationes hominum nosti. **E**t, **H**omo uideret in facie, deus autem intuetur cor. **A**c si diceret: **E**adem diuinitatis potentia, qua uestras cogitationes intueor, possum non solum paralytico, sed etiam cunctis poenitentibus peccata dimittere. **A**d huc autem ex uestris cogitationibus intelligite, quid paralyticus iste consequatur. **Q**uid est facilius dicere, **d**imittuntur tibi peccata tua, an dicere, **s**urge

Et ambula : Inter dicere & facere apud hoies magna distantia est, apud deum autem nulla, cui dixisse, fecisse est. Dixit enim & facta sunt, mandauit & creata sunt. Quod autē ei peccata dimissa essent, ipse nouerat qui dimittebat. Quod uero surgeret & ambularet, tam ille qui surgebat, quā illi qui surgentem uidebant, nouerant. Sed ualde cæci erant scribæ & pharisæi, qui per corporale miraculum spiritale nō intelligebant: & cum uidissent paralyticum mundatum, peccata dimissa esse non credebant. Fit ergo signum corporale, ut p̄betur spiritale, quia secundum Apostolū linguæ in signū sunt, nō fidelibus, sed infidelibus: & ne inuisibiliter p̄ctā animæ dimissa dubitaret, uisibilis sanitas paralytico restituta ē. Vñ subiūgens dixit: **Ut autē sciatis quōd filius hois habet potestatem in terra dimittendi peccata,** tūc ait paralytico: **Surge, tolle lectum tuum.** Idem enim est filius dei, & filius hominis: & idē est filius hominis, qui est filius dei, ex substantiis duabus & una persona. Et quia filius hominis a filio dei assumptus est, potestatem habet in terra dimittendi peccata, iuxta quod ipse alibi ait: Potestatem dedit ei pater iudicium facere, quia filius hominis est. Et iterum: Pater non iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit filio. Frequentius tamen filium hominis, quā filium dei se maluit appellare, propter uirtutem humilitatis insinuandam. Curato ergo paralytico recte dicitur: [Surge, tolle lectum tuum, &c.] Et surrexit, & abiit in domum suam.] Nam superius per paralyticum peccatricem animam diximus figurari, cuius lectum carnē peccatis assueram diximus esse. Recte namque dicitur, [surge,] quia omnis p̄-

nitens, si ueniam uult consequi, primum ab iniquitate, in qua iacuit, resurgere debet, ut est illud **Apostoli**: Surge qui dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te **Christus**. Non solum autem paralyticus surgere, sed etiam lectum portare iubetur: quia non solum anima a peccatis quiescere debet, sed etiam caro quæ uitijs mancipata fuit, uirtutibus seruire debet, iuxta **Apostolum**: **Vt** sicut exhibuit mēbra sua seruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem, ita eadem exhibeat seruire iustitiæ in sanctificationem. Quasi enim paralyticus lectum portat, quādo peccator post conuersionem carnem suam crucifigit, mortificando membra sua, quæ sunt super terram, & se cū **Apostolum**: **Crucifigit** carnem suam cum uitijs & concupiscentijs. Cuius enim anima deum perfecte uidere desiderat, dignum est ut etiam eius caro uirtutibus se subdat, illius exemplo, qui ait: **Sitiuit** in terra aīa mea, q̄ multipliciter & caro mea. **Et iterum**: **In deo sperauit** cor meum, & adiutus sum, & re floruit caro mea, **Et rursus**, **Cor meū & caro mea exultauerūt** in deū uiuū. **Domus**, ad quam post curationem ire iubemur, paradisi est. **Ad hoc uero cōdiri** fueramus, ut si primus hō non peccasset, absq̄ ulla incorruptione in eo permaneremus. sed quia peccādo ab illa recessimus, æquum est, ut pœnitendo ad illam redeamus. **Ad quam ardentissimo amore** peruenire oprabat ille, qui dicebat: **Vnam** petij a dño, hanc requiram. **Et iterum**: **Introibo** in domum tuam domine, adorabo ad templum sanctum tuum. **Et rursus**: **Ingre diar** in locum tabernaculi admirabilis usque ad domū dei. **In hac domo** t̄ro quisque mansionem inueniet ampliorem, quanto in presenti uita iustius uixerit.

POST PENTECOSTEN. 471

ipso domino dicente: In domo patris mei mansiones multæ sunt. Videntes aut turbæ timuerunt et glorificauerunt deum, qui dedit potestatem talem hominibus. In hoc loco declaratur, quantum inter doctam malitiam, & sanctam simplicitatem distet. Scribis enim deum blasphemantibus, turbæ, quæ minus eruditæ erant, eius opera uidentes, cum timore & admiratione glorificauerunt deum. Sed & hoc quotidie fit in ecclesia in conuersione peccatorum, quia dum quilibet facinorosus publice ad deum cõuertitur, & per pœnitentiam curatur, multi in eius conuersione immensam dei pietatem glorificant. Iuxta superiorem sensum turbæ quæ timent, immundi spiritus intelligi possunt, qui uidentes peccatores per domini incarnationem de sua potestate eripi, timore & admiratione concussi sunt. Vnde & per obsessum hominem loquebantur: Quid nobis & tibi fili dei? uenisti ante tempus torquere nos? Et ut euangelista ait: Multum rogabant eum dæmonia, ut non eos mitteret in abyssum.

DOMINICA XXI.
post Pentecosten, Matth. XXII.

In illo tempore Loquebatur Iesus cum discipulis suis in parabolis, dicens: Simile factum est regnum cælorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo, & misit seruos suos uocare inuïtatos ad nuptias, & nolabant uenire. Et reliqua.